

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Wintertaling (*Anas crecca*) A052

1. Status

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel, zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De wintertaling is een kleine eend. Het mannetje heeft een bruine kop met een opvallende groene streep in de oorstreek. In Nederland is de soort het gehele jaar door aanwezig. Het aantal broedparen werd in 1998-2000 geschat op 2000-2500. Dat is een lager aantal dan de 2300-5000 geschat voor 1970-1980. De in ons land overwinterende vogels komen uit Rusland, de Baltische staten, Scandinavië, Duitsland en Polen. De aantallen wintertalingen zijn in Nederland het hoogst in september t/m november. Waarschijnlijk blijft ook een groot deel van onze eigen broedvogels hier 's winters hangen maar de omvang van de Nederlandse broedpopulatie is erg beperkt vergeleken met de totale aantallen wintervogels.

De wintertaling is een grondeleend die niet of nauwelijks duikt en als zodanig gebonden is aan ondiep water, oevergebieden en aangrenzende landbouwgebieden. Hij verblijft graag in kleinschalige, ondiepe wateren in 'wetlands' met periodiek terugkerende, of permanent aanwezige pioniervegetaties.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de wintertalingpopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' gunstig. De broedgebieden van de in de Europese Unie verblijvende wintertalingen liggen in de boreale en gematigde streken van Europa en West-Siberië. De overwinteringsgebieden liggen in gematigde en zuidelijke delen van Eurazië en Noord-Afrika. Bij de wintertaling worden vijf populaties onderscheiden. De voor Nederland relevante NW-Europese populatie wordt geschat op 400.000 vogels. Hiervan verblijft 31% in Nederland.

3. Ecologische vereisten

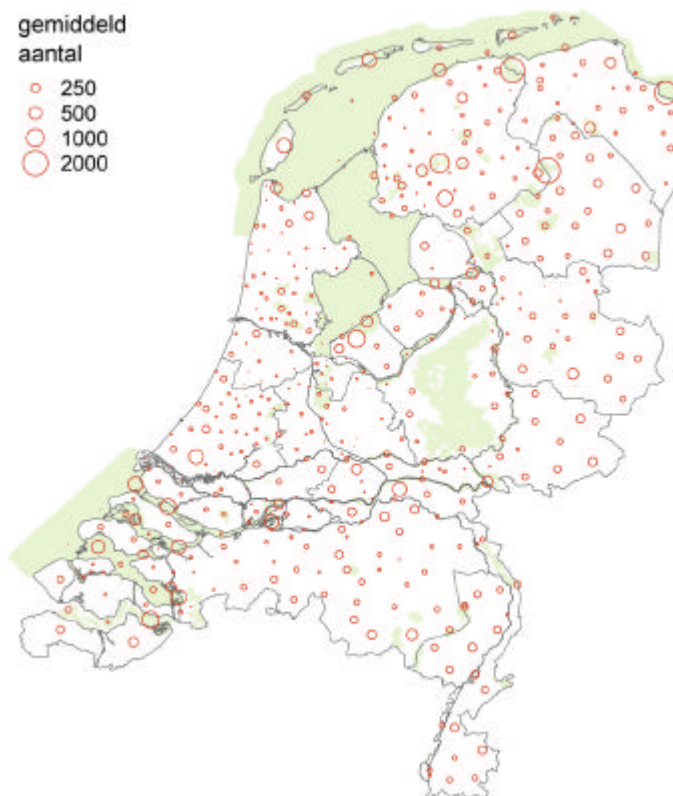
Leefgebied: Het leefgebied van de wintertaling beslaat zowel zoete als zoute wateren. Belangrijke voorwaarde is dynamiek in de water-land overgangen, bijvoorbeeld door getij in slikken, kwelders en schorren. Of dynamiek door inundatie in uiterwaarden, door wisselingen in waterpeilen in rivieren en moerasgebieden of hevige regenval. Deze voorkeur hangt enerzijds samen met het foerageergedrag: het bestaat uit het filteren van slijkgig sediment en van ondiep water. Anderzijds is de soort ook afhankelijk van de vegetatie van dynamische pioniermilieus. De wintertaling komt nauwelijks voor in agrarisch gebied, maar is soms in de nazomer op stoppelvelden te zien. De soort kan grote concentraties vormen wanneer gunstige voedselomstandigheden ontstaan, bijv. door het droogvallen van een moerasgebied. Beteugelen van de dynamiek leidt tot verlies van de kwaliteit van zijn leefgebied, zowel in termen van foerageermogelijkheden als vermindering van draagkracht door afname van zaadproducerende pioniervegetatie.

Voedsel: De wintertaling heeft een brede voedselkeuze. In de winter foerageert de soort veel op zaden, vooral op kleine plantenzaden van verschillende soorten zeggen en biezen, grassen, fonteinkruiden en zuring en zoute planten (zeekraal). De wintertalingen eten ook bulbillen (zaadachtige deeltjes) van kranwieren en in de nazomer soms valgraan op stoppelvelden. Verder staat dierlijk voedsel eveneens op hun menu, dat bestaat uit ongewervelden zoals slakjes, kleine waterinsecten en muggenlarven.

Rust: De wintertaling is gevoelig voor verstoring door water- en oeverrecreatie. Bij verstoring door watersporters vlucht hij weg bij een afstand van ongeveer 100 m. Bij windturbines zijn verstoringafstanden van 100-250 m vastgesteld. Het leefgebied waarvoor de wintertaling voorkeur heeft (met veel dynamiek) is zeer gemakkelijk te verstoren.

4. Huidig voorkomen

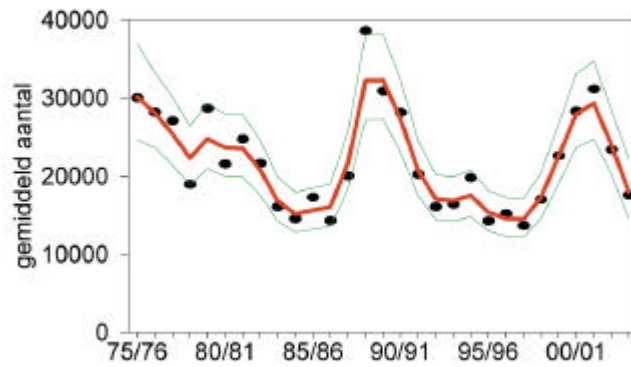
De wintertaling komt voor in heel laag Nederland, met concentraties in o.a. Dollard, Lauwersmeer, Friese merengebied, de Waddeneilanden, de Biesbosch en de Zeeuws/Zuid-Hollandse delta. Soms reageert de soort tijdelijk massaal op pionierstadia van landschapsontwikkeling waarin veel zaden worden geproduceerd (zoals in Lauwersmeer, Oostvaardersplassen en in diverse andere natuurontwikkelingsprojecten).

Verspreidingskaart wintertaling

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: De aantallen van de wintertaling in Nederland schommelen sterk. Het patroon vertoont daarbij opvallend veel overeenkomst met dat van de slobbeend.

Aantalsontwikkeling wintertaling

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de wintertaling laat sinds 1981 (1981-2003) een matige afname zien. Over de meest recente periode 1995-2003 is de populatie echter stabiel.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Het verspreidingsgebied van de wintertaling is in de laatste decennia niet wezenlijk veranderd.

Beoordelingsaspect populatie: matig ongunstig

De trend over de gehele periode 1980-2003 vertoont een significante, maar matige afname, zodat de beoordeling op dit onderdeel matig ongunstig is. Rond deze trend is echter veel fluctuatie en de recente aantallen zijn hoger dan de gemiddelde waarde over deze periode.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

Het voor wintertalingen geschikte leefgebied is als gevolg van de drastische afname van zoet- en brakwatergetijdegebied door de Deltawerken in de loop van 1970-1990 flink geslonken. Daartegenover staan (tijdelijke) toenames van leefgebied bij het droogvallen en maar geleidelijk in cultuur brengen van de grotere IJsselmeerpolders. Ook een kunstmatig terugzetten van de natuurlijke successie in de Oostvaardersplassen via het verlagen van het waterpeil leidde tot een kortstondige opbloei van natte pionierbegroeiingen en daarmee van de wintertaling. De algemene trend in het wintertalingleefgebied is in Nederland tot rond 1980 negatief, en daarna positief.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Natuurherstel- en natuurontwikkelingsprojecten zorgen voor een gunstig toekomstperspectief voor de wintertaling. Vooral als deze projecten leiden tot een toename van dynamiek (terugkeer van getij en zoet-zout overgangen) en frequenter optreden van pioniersituaties.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 21.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Streefbeeld bij landelijke instandhoudingsdoelstelling: In het Natura 2000 doelendocument is een draagkrachtschatting van 21.000 wintertalingen (seizoensgemiddelde 1980-2003) geformuleerd. Omdat de huidige aantallen ondanks matige afname over de gehele periode hoger zijn dan deze waarde, is volstaan met een behoudsopgave.

Oordeel: matig ongunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Populatie	gunstig	matig ongunstig
Leefgebied	matig ongunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	matig ongunstig	matig ongunstig

6. Bronnen

- Madsen J. 1995. Impacts of disturbance on migratory waterfowl. *Ibis* 137: s67-s74.
- Madsen J. & Fox A.D. 1995. Impacts of hunting disturbance on waterbirds -a review. *Wildl. Biol.* 1: 193-207.
- Noordhuis R. 1997. Watervogels en waterplanten in de randmeren. *Limosa* 69: 26-27.
- Noordhuis R., van Roomen M., Zollinger R., Tempel J. & Bouw W. 1997. Watervogels in de Randmeren: recente ontwikkelingen in een historisch perspectief. *De Levende Natuur* 98: 25-34.